

In de coronacrisistijd worden er op zondagen
beurtelings luistervieringen en columns op de website
van de Haagse Dominicus gezet.
Dit is de eerste column

Column: Andere tijden
door Marieke Hulsbergen

26 april 2020

2020. Toen we elkaar op 1 januari een gelukkig nieuwjaar wensten konden we niet vermoeden dat we zo'n jaar tegemoet zouden gaan. Traditiegetrouw maken we goede voornemens voor het nieuwe jaar. We nemen ons voor om af te vallen, te stoppen met roken, meer te sporten, minder te drinken – of helemaal niet meer te drinken -, gezonder te eten, meer tijd vrij te maken voor onszelf en onze familie....

Sinds de Coronacrisis hebben we andere goede voornemens gekregen. In plaats van stoppen met roken of drinken zijn we gestopt met handen geven, kussen, knuffelen en op bezoek gaan. Nooit eerder zijn we gedwongen zo geïsoleerd geraakt als nu. En tegelijkertijd voelt het alsof we meer dan ooit met elkaar in contact zijn. Natuurlijk draagt de media daar voor een deel aan bij. We kunnen via televisie en internet al het nieuws op de voet volgen en via FaceTime, Skype en andere vormen van videobellen kunnen we met onze naasten contact houden terwijl we elkaar via de smartphone zien. Met collega's vergaderen we online via de computer. In plaats van met z'n allen in een vergaderruimte te overleggen zien we op de achtergrond van de thuiswerkplek nu een schilderij, een leuk behang, horen we een hond blaffen of een baby huilen. We krijgen daarmee een inkijkje in elkaars leven en we gaan elkaar op een andere manier zien. Die nabijheid is weliswaar niet fysiek maar is zeker niet minder voelbaar.

Als we één ding geleerd hebben de afgelopen weken is dat het leven niet vanzelfsprekend is. Juist nu we niet naar onze ouders kunnen, we onze kinderen of kleinkinderen niet kunnen zien realiseren we ons hoeveel ze voor ons betekenen. We zeggen vaker 'ik hou van je' tegen onze naasten, we zijn weer kaartjes gaan sturen naar mensen die alleen zijn, we brengen een bloemetje bij de burens en we zwaaien voor het raam van het verpleeghuis waar onze ouders zitten. Werkgevers sturen hun medewerkers een bedankje en laten hen weten hoe blij ze met hen zijn.

Alles wat tot voor kort vanzelfsprekend was, wordt nu intenser en bewuster beleefd. We luisteren met andere oren naar muziek, we lezen met andere ogen verhalen of gedichten. In plaats van op vakantie, winkelen of naar een restaurant blijven we thuis en ontdekken we opnieuw spelletjes, puzzels en boeken. We realiseren ons hoe vluchtig en snel we ons – veelal materialistische – leven leefden.

Het voelt alsof we in een soort tussentijd zitten waarin we afscheid hebben genomen van ons oude leven en ons beraden op de toekomst. Aanvankelijk konden we niet wachten om ons oude leventje weer op te pakken en verder te gaan waar we gebleven waren. Inmiddels realiseren we ons dat er een nieuw normaal moet ontstaan. Hoe dat nieuwe normaal er precies uit moet komen te zien, weten we nog niet. De anderhalve meter samenleving wordt steeds vaker genoemd. Overvolle trams, treinen en bussen waarin we samengepakt boven op elkaar lip zitten en staan, zijn straks uit den boze. Grote evenementen zullen kleinschaliger moeten worden. Niet meer met z'n duizenden in een bomvolle vertrekhall op Schiphol naar een all-inclusive resort waar we samen met even zoveel andere toeristen vakantie vieren.

De massa maakt plaats voor het individu. We zullen bewuster keuzes moeten maken. Waar wil ik naartoe? Waarom wil ik dat? Wie wil ik graag ontmoeten? We moeten nadenken over de dingen die belangrijk voor ons zijn en waar we best buiten kunnen. Ons gejaagde en vluchtige bestaan is tot rust gekomen en het leven is vertraagd. Deze tussentijd vraagt om het herijken van ons leven. Alsof we collectief in een midlife crisis beland zijn, waarin we ons afvragen waar we tevreden mee zijn en wat we mee willen nemen naar de nieuwe tijd. Nu hoeven we natuurlijk zeker niet massaal het roer om te gooien. Maar zoals premier Rutte het zo treffend verwoordde: 'We zullen met elkaar moeten zoeken naar het nieuwe normaal in de anderhalve meter samenleving.'

Een samenleving waarin afstand houden de nieuwe moraal wordt. Hoe zorgen we er dan voor dat we niet verwijderd raken van elkaar? Dat we elkaar blijven ontmoeten, omzien naar elkaar, liefhebben, groeten? In deze tussentijd kunnen we daar over nadenken. Samen op zoek gaan naar andere manieren om elkaar gedag te zeggen, afspreken met vrienden, reizen met het openbaar vervoer, werken. Willen we nog wel vijf dagen in de week buitenshuis werken of werken we wat vaker vanuit huis? Gaan we weer verre reizen maken of blijven we in eigen land? Kunnen we dit tragere, bewustere leven vasthouden of vallen we weer terug in de heksenketel die de maatschappij vaak was?

Het zou mooi zijn als we uit deze vreselijke en verdrietige tijd iets positiefs kunnen halen. Dat we over een jaar terugkijken en niet alleen herinnerd worden aan de tragedie van al die mensen die overleden zijn of ernstig ziek waren, maar ook terug kunnen denken aan de goede veranderingen die deze tijd teweeg heeft gebracht. Dat de afstand er niet voor heeft gezorgd dat we elkaar kwijt zijn geraakt, maar dat we elkaar juist opnieuw hebben gevonden.

In de tussentijd maken we ons zorgen om onze naasten. We verliezen mensen om ons heen waar we geen afscheid van kunnen nemen. Onze dierbaren zijn opgenomen in ziekenhuizen of instellingen zonder dat we ze kunnen bezoeken. We putten kracht uit muziek en teksten en zeggen tegen elkaar dat het goed komt, dat we er voor elkaar zijn, ook al is het op afstand. Nu, tussen de tijd in woorden en gebroken zinnen en straks, daar in de verte bij de einder: ik zal er zijn.

Lied: Tussen de tijd (t.: Jannet Delver, m.: Tom Löwenthal)

Tussen de tijd in woorden en gebroken zinnen
klinkt zacht in mij aanhoudend door mijn botten heen
tot in het diepste ruggemerg en daar nog boven
een zin van ragfijn draad omspoeld
ik zal er zijn.

Op zilte toon is deze naam vanuit mijn binnen
verwarmd, omhuld, gekoesterd en door mij bevraagd,
dan weer ontkend, als was het allemaal gelogen
aan het geweten weer ontsnapt
los, vogelvrij.

Dan zie ik jou in flarden en in volle zinnen
diep koningsblauw daar in de verte bij de einder
lopend op blote voeten en door water,
zo zoek ik mij een weg naar jou
ik zal er zijn.